

Mauks Kornélia

A NAGY KŐ

Ki a nagy kőhöz! Ki a nagy kőhöz!

Ez hallatszott a tornácon végig az éléskamrába, hová Jolánka és Piroska a mama után szaladtak, segíteni a kosarakat megtölteni jobbnál jobb ennivalóval.

Pistike az istálló felé szaladtában kiáltozta:

– Miska bácsi, öreg Miska bácsi! Fogja be hamar a Cinkét meg a Fátyolt, kimegyünk a nagy kőhöz. Gyurka átszaladt Pannikáékhoz, onnét Gézáékhoz a jó hírrel.

Nagy volt az öröm mindenfelé. Siettek is felülni a kocsikra, csak Piroska késett.

– De hát hol is van már az a Piroska? Piroska, jöjj már!

– Itt vagyok – felelte mosolyogva –, csak a kertben voltam megkérni a sárgarigót, hogy szálljon át gyorsan a hegyeken és mondja meg Ádám bácsinak: jöjjön ki ő is a nagy kőhöz.

– Ó, te kis bogár! – nevettek a nagyobbak –, meg is mondja azt a rigó, csak te azt várjad.

– Ki tudja? – szólt közbe apácska. – Hátha meg is mondja.

Szőlők között, gyümölcsfák között vezetett az út a Bükk hegység déli oldalán egész a pásztor kunyhójáig. Onnét azonban már gyalog kellett felmenni a hegyre.

Mikor Piroska leszállott az utolsó kocsiról, hát kit látott? Ki mást, mint a jó Ádám bácsit, ott ült a pásztor kunyhó előtt.

Piroska sietett hozzá, már messziről kérdezgette:

– Ádám bácsi, édes jó Ádám bácsi, hogy tudta meg, hogy mi kijövünk a nagy kőhöz?

– Egy rigó mondta meg, azért előtökbe jöttem, hogy én vezethesselek a nagy kőhöz.

Olyan vígan törtettek fel a meredek hegy oldalán, hogy észre se vették: már előttük volt a nagy kő a hegy legmagasabb pontján. Zöld füvek és virágok között volt ez a nagy, roppant nagy kő. Egynehány bükk és cserfa védőleg terjesztette fölé ágait, borostyán fonta át a tetejét, itt-ott moh borította. De a nagy kő, a századok néma tanúja hideg maradt az ő mozdulatlan-ságában.

Körülötte az ibolyák és gyöngyvirágok elhullatták virágaikat, a bükkfák ágait itt is, ott is letörte a vihar, de a nagy kőnek nem árthatott semmi, maradt a réginek.

– Hogy is került ez a nagy kő ide? – kérdezgették a gyerekek apácskát, Ádám bácsit is, még az öreg erdőkerülőt is.

– Ki tudhatná azt bizonyosan – felelte Ádám bácsi. – Egy régi monda beszéli, hogy az óriások királya csináltatott a hegy belsejébe egy tündérpalotát, oda rejtette Hajnalkát, egy öreg király leányát, és hogy testvére, Tábor vitéz, meg ne találja vagy, hogy ki ne szabadíthassa, vállán vitte fel a hegyre ezt a nagy követ, és mikor elment hazulról, evvel zárta el a palota ajtaját.

– De ugye megtalálta mégis Tábor vitéz Hajnalkát? – kérdezte Piroska.

– Majd elmondom a télen – felelte Ádám bácsi –, most nézzétek csak. Mikor én olyan kicsiny voltam, mint ti most, itt még a kő alatt egy nagy barlang volt, ahová háborús időkben sokan elrejtőzhetek veszedelem esetén. Most már a barlang beomlott, legföljebb borzok tanyázhatnak benne.

– Van még egy másik monda is a régi dicső időkből, mely azt mondja, hogy mikor Rákóczi Ferenc elvesztette a romhányi ütközetet, zenészei, a barna cigányok megijedtek, és mivel egyikük erről a vidékről való volt, ide menekültek. Mindaddig a barlangban rejtőzködtek, míg uruk, Rákóczi, segítséget nem küldött.

– Ki tudja – szolt tovább halkabban Ádám bácsi –, nem itt csinálták-e azokat a szép szomorú Rákóczi-nótákat.

Avval levette egy sűrű cser ágáról ott rejtegetett hegedűjét és eljátszott egynehányat azokból a szép Rákóczi-nótákból, melyeknek minden hangja csatákról, hősökéről, letűnt dicsőségről beszél.

Mindnyájan énekeltek, még az apácska is. Ezt énekelték:

*Hej Rákóczi, hej Bercsényi,
Magyarok híres vezéri!*

Bizony, bizony egy szem sem maradt szárazon. Ekkor aztán megfordította a nótát Ádám bácsi, húzott egy friss csárdást s intett a fiúknak. Géza megkapta a Jolánka kezét, Gyuri a Pannikáét, a többiek is párt kerestek és olyan jó kedvvel táncoltak, hogy még.

Nem is kellett újrázni, Ádám bácsi szívesen húzta, míg csak az ozsonnához hívta anyácska.

Ozsonna után honnét, honnét nem, előkerült apácska messzelátója is. Gyönyörködve nézték rajta a sötétkék hegyek közül kiemelkedő kékkői várat. Evvel majdnem szemben a szandai váromladékat, melynek egy bástyája erősen ellent áll az idők viszontagságainak. Aztán azt a szép nagy síkot, melyen árnyas faluk és nyüzsgő városok között, mint egy ezüst kígyó, kanyarog tova az Ipoly folyó.

Odább nyugat felé a rónák felett büszkén magaslik ki a dicső, történelmi nevezetességű drégelyi vár mohos omladékaival.

– Ó, mily szép! Ó mily gyönyörű! – mondogatták nézegetve a messzelátón. – Milyen boldogság lenne a drégelyi váromot közelről látni.

– Hát tudjátok, mit? – mondta apácska. – Ha a nevelő úr meg lesz veletek elégedve és jó vizsgálatot tesztek, akkor elme gyünk megnézni a drégelyi várat.

– Letesszük a vizsgálatot kitűnően! – ígérte mindegyikük.

Pistike aztán csergallyakat tördelt, mindnyájan felékesítették magukat csergallyal. Ádám bácsi ráhúzta a Rákóczi-indulót s a Rákóczi-induló magasztos zenéje mellett indultak hazafelé.

(Az Én Újságom, 1892/24.)